

ÚČETNÍ UZÁVĚRKA A ZÁVĚRKA *v přehledech*

snadno a rychle

- 193 názorných přehledů a 15 příloh
- kategorie účetních jednotek včetně jejich změn
- uzávěrkové operace
- metoda průkazné účetní inventury pro každého
- měna účetnictví od roku 2024
- daňová omezení u aut od roku 2024
- co je pentální, kreativní a mentální účetnictví

Jiří Dušek

ÚČETNÍ UZÁVĚRKA A ZÁVĚRKA *v přehledech*

snadno a rychle

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude *tretně stíháno*.

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu čl. 4 směrnice 2019/790/EU a použití této knihy k trénování AI jsou *bez souhlasu nositele práv zakázány*.

Edice Účetnictví a daně

Ing. Jiří Dušek

Účetní uzávěrka a závěrka v přehledech

snadno a rychle

Vydala GRADA Publishing, a.s.

U Průhonu 22, Praha 7

tel.: 234 264 401

www.grada.cz

jako svou 9 166. publikaci

Realizace obálky Vojtěch Kočí

Odborná redaktorka Ing. Kateřina Patková

Počet stran 232

Deváté vydání, Praha 2005, 2006, 2007, 2008, 2010, 2011, 2014, 2018, 2024

Vytiskla TISKÁRNA V RÁJI, s.r.o., Pardubice

© **GRADA Publishing, a.s., 2024**

ISBN 978-80-271-7173-6 (pdf)

ISBN 978-80-271-5234-6 (print)

Obsah

Seznam přehledů.....	6
Úvod.....	10
Přehledy	11
Příloha č. 1: Průkazná účetní inventura.....	202
Příloha č. 2: Doložení zůstatků účtů – ukázky	205
Příloha č. 3: Obsah pořadače UZÁVĚRKA za období	207
Příloha č. 4: Prohlášení k uzávěrce	208
Příloha č. 5: Protokol o likvidaci zásob.....	209
Příloha č. 6: Finanční majetek – účtování a oceňování v roce 2024 (pro právnické osoby)	210
Příloha č. 7: Účtový rozvrh pro podnikatele	212
Příloha č. 8: Výplata podílů na zisku	218
Příloha č. 9: Příklady pentálního účetnictví	219
Příloha č. 10: Co je součástí ocenění DNM A DHM nebo jeho části a technického zhodnocení (Vyhláška č. 500/2002 Sb. § 47).....	220
Příloha č. 11: Trestní zákoník a počítačové systémy	222
Příloha č. 13: Seznam interpretací NÚR	225
Příloha č. 14: Povinnosti dle KATEGORIE účetní jednotky	227
Příloha č. 15: Desatero dobré účetní	229
Seznam publikací vydaných autorem	230

Seznam přehledů

	1. Základní zákonné normy	11	
	2. Kategorie účetních jednotek (§ 1b)	12	
	3. Změna kategorie účetní jednotky (§ 1e/2)	13	
	4. Jednoduché účetnictví	14	
	5. VÚJ (§ 1/3 ZoÚ)	15	
	6. Subjekty veřejného zájmu (§ 1a ZoÚ)	16	
	7. Posouzení účetního případu	17	
	8. Skutečnost má přednost	18	
	9. Uzávěrka	19	
	10. Účtování na konci roku	20	
	11. Účetní knihy	21	
	12. Otevírání a zavírání účetních knih (§ 17)	22	
	13. Hospodářský rok	23	
	14. Účtový rozvrh	24	
	15. Účetní vnitrosměrnice	25	
	16. Účetní podvojnost a souvztažnost	26	
UZÁVĚRKA	17. Účetní transakce	27	
	18. Matematické rovnice v účetnictví	28	
	19. Podrozvahové účty	29	
	20. Vnitropodnikové účetnictví	30	
	21. Opravy v účetnictví	31	
	22. Účetní opravy uzavřených minulých období	32	
	23. Krátkodobost – dlouhodobost (§ 19/8)	33	
	24. Výsledek hospodaření	34	
	25. Účetní doklady	35	
	26. Účetní záznam	36	
	27. Den uskutečnění účetního případu	37	
	28. Podpis aneb Podpisový záznam	38	
	29. Řádně vedené účetnictví	39	
	30. Stránka pro šéfy, kteří nerozumí účetnictví	40	
	31. Aktuální účetnictví	41	
	32. Neefektivní účetnictví	42	
	33. Doklady nákladů a výnosů	43	
	34. Několik praktických rad k dokladům	44	
	35. Co se zapomíná zaúčtovat	45	
	36. Některé účty, na které se zapomíná	46	
	37. Musím zaúčtovat každý doklad?	47	
	38. Tisk sestav	48	
	CIZINA	39. Doklady v cizím jazyce	49
		40. Měna	50
		41. Změna měny účetnictví	51
		42. Kurzy přepočtu cizí měny	52
		43. Průměrný obecný kurz	53
		44. Nerealizované kurzové rozdíly	54
		45. Okamžik přepočtu cizí měny na měnu účetnictví (§ 24c)	55
		46. Přepočet účetních limitů na jinou měnu (§ 24b)	56
		47. Cizí měna v zákoně o daních z příjmů	57
		48. Majetek, závazky, opravné a dohadné položky v cizí měně	58
49. Účtování kurzových rozdílů		59	

ZÁVĚRKA	50. Převod účetní závěrky z jiné měny na Kč	60	
	51. Tuzemské plnění v cizí měně	61	
	52. Závěrka	62	
	53. Vlastnosti závěrky	63	
	54. Druhy účetních závěrek § 6/4	64	
	55. Konsolidace	65	
	56. Události po rozvahovém dni (§ 19/5,6)	66	
	57. Schválení účetní závěrky	67	
	58. Co se ukládá do sbírky listin	68	
	59. Zveřejnění závěrky	69	
	60. Závěrka v elektronické formě (Vyhláška č. 562/2006 Sb.)	70	
	61. Poslední účetní zápisy	71	
	62. Závěrkové účtování	72	
	63. Návrh na rozdělení zisku nebo vypořádání ztráty	73	
	64. Výplaty podílů a záloh na zisku	74	
	65. Archivace	75	
	66. Výkazy – výjimka minulé období	76	
	67. Minulé období ve výkazech při změně metody	76	
	68. Změny účetních metod	77	
	69. Oprava chyb, změna odhadu, změna metod	78	
	70. Přehled o peněžních tocích	79	
	71. Příloha	80	
	72. Výroční zpráva (§ 21)	81	
	73. Nefinanční informace	82	
	74. Zpráva o udržitelnosti	83	
	75. Zpráva o daních z příjmů	84	
	76. Právo na informace	85	
	ÚČETNÍ ZÁSADY	77. Účetní zásady	86
78. Zásada opatrnosti		87	
79. Opravné položky (ČÚS č. 005)		88	
80. Daňové opravné položky pohledávek		89	
81. Výše daňových opravných položek pohledávek		90	
82. Vyřazení pohledávky do 30 000 Kč		91	
83. Daňově výhodné vyřazení pohledávky		92	
84. Účetní rezervy (§ 26/3)		93	
85. Rezervy na opravy		94	
ÚČETNÍ METODY		86. Účetní metody	95
		87. Přehled účetních metod (vyhl. č. 500/2002 Sb.)	96
		88. Významnost informace	97
		89. Časové rozlišení – hlediska	98
		90. Jak časové rozlišení?	99
		91. Časové rozlišení pachtovného	100
		92. Vzájemné zúčtování	101
		93. Odložená daň (§ 59 vyhl. č. 500/2002 Sb.)	102
		94. Oceňování v průběhu roku	103
	95. Ocenění za jednu jednotku účetní měny (§ 25/1/k ZoÚ)	104	
	96. Ocenění reálnou hodnotou (§ 27/3)	105	
	97. Ocenění ekvivalencí (§ 27/6)	106	
	98. Cena obvyklá (např. § 23/7 ZDP)	107	

	99. Zařazení majetku	108
	100. Předčasné užívání, zkušební provoz	109
	101. Odpisování	110
	102. Zbytková hodnota majetku	111
	103. Měsíc zahájení odpisování	112
	104. Daňové limity u osobních aut od roku 2024	113
	105. Oprava odpisování z minulých let	114
	106. Co se neodpisuje (účetně, daňově)	115
	107. Co není nehmotným majetkem	116
	108. Zvřáta	117
MAJETEK	109. Zásoby – způsob A, B	118
	110. Zásoby – způsob C a evidence, kontrola korunou	119
	111. Ocenění zásob	120
	112. Zásoby vytvořené vlastní činností	121
	113. Kalkulace	122
	114. Nekalkulovatelné náklady	123
	115. Komplexní pohled na firmu	124
	116. Snížení hodnoty zásob	125
	117. Likvidace nepotřebných zásob daňově (§ 24/2/zg od 1. 1. 2008)	126
	118. Vedlejší pořizovací náklady zásob	127
	119. Nedokončená výroba (NV)	128
	120. Komisní prodej zboží	129
	121. Jak majetek do nákladů	130
	122. Drobný majetek	131
DAŇOVÉ SOUVISLOSTI	123. Zmařené investice	132
	124. Úroky	133
	125. Oprava – versus TZ	134
	126. Technické zhodnocení v účetnictví	135
	127. Škoda	136
	128. Pojistná událost (na konci roku)	137
	129. Škoda – plnění od pojišťovny – účtování	138
	130. Inventury	139
	131. Inventarizační rozdíly (ČÚS č. 007)	140
	132. Účtování o inventarizačních rozdílech (ČÚS č. 007)	141
	133. Inventurní soupisy § 30/7	142
INVENTORY	134. Kompenzace při inventarizaci zásob	143
	135. Fyzická inventarizace – etapy	144
	136. Až se ucho utrhne	145
	137. Přirozené úbytky zásob (manko do normy)	146
	138. Čím vznikají přirozené úbytky	147
	139. Uznávací (konfirmační) dopisy	148
	140. PŘIRÁŽKA – MARŽE – RABAT	149
	141. Uzávěrka DPH	150
	142. Faktury s DPH po 25. lednu	151
	143. Odsouhlasení mezd	152
	144. Účetní inventura (= čistka účtů)	153
	145. Základní účetní inventarizační zásada	154
	146. Postup účetní inventury	155
	147. Kontrola hlavní knihy	156

	148. Haléřové rozdíly	157	
	149. Opravy „haléřových“ zůstatků	158	
	150. Nedohledané rozdíly (= kostlivci)	159	
	151. Promlčecí lhůta	160	
	152. Závazky (dluhy)	161	
	153. Vyřazení pohledávek z účetnictví	162	
	154. Pokladna	163	
	155. Omezení plateb v hotovosti (zákon č. 254/2004 Sb.)	164	
	156. Dobropisy	165	
RŮZNÉ	157. Penalizační faktury z obchodování	166	
	158. Zápočty	167	
	159. Směna	168	
	160. Směna – účtování	169	
	161. Zálohy	170	
	162. Přefakturace nákladů	171	
	163. Účtování stravenek do roku 2023	172	
	164. Dotace	173	
	165. Preferenční limity (kvóty)	174	
	166. Právo stavby	175	
	167. Svěrenecký fond	176	
	168. Deriváty (ČÚS č. 110)	177	
	169. Druhy a trhy derivátů (= finanční hazard)	178	
	170. Audit	179	
	171. Auditor	180	
	AUDIT	172. Zpráva o auditu	181
		173. Další povinnosti auditora	181
174. Auditor versus Podnikatel		182	
175. Nezávislost auditorů (ZoA § 14)		183	
176. Interní audit		184	
SANKCE	177. Sankce za účetnictví (§ 37)	185	
	178. Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.	186	
	179. Odpovědnost zaměstnance za škodu	187	
	180. Zákaz konkurence	188	
	181. Chyba nebo podvod	189	
	182. Typy úmyslné nesprávnosti	190	
	183. Legalizace výnosů z trestné činnosti	191	
	184. EDP – elektronická kontrola dat (Electronic data procesing)	192	
	185. Povinnost sám vyhlásit úpadek (insolvenční zákon č. 182/2006 Sb.)	193	
	186. Přeměny (fúze)	194	
OSTATNÍ	187. IFRS	195	
	188. Environmentální účetnictví	196	
	189. Kreativní účetnictví	197	
	190. Forenzní audit	198	
	191. Mentální účetnictví	199	
	192. Pentální účetnictví	200	
	193. Luca Pacioli	201	

ÚVOD

Publikace je další z ediční řady „Zákony v přehledech“.

Účetní uzávěrka představuje v životě firmy významné období. Proto její správné zpracování je konečnou vizitkou kvality práce každé účetní.

Cílem této publikace je upozornit na co největší okruh problémů, které se mohou při uzávěrci vyskytnout.

Publikace dále podává ten nejjednodušší návod na účetní inventuru s principem doložení zůstatků účtů. A právě tento návod je schopna zvládnout účetní na jakémkoliv stupni účetních vědomostí. Ovšem výsledek této jednoduché metody je stěžejním východiskem ke správnosti účetnictví. Jedná se o návod nejen jak co dělat, jak to udělat, ale i proč to takto udělat a ne jinak.

Určitě by bylo velkou pomocí studentům účetnictví, kdyby se o této metodě dozvěděli již na škole a s touto jednoduchou metodou přišli do „účetního“ života.

Je zde ve stručnosti uveden i popis pentálního účetnictví včetně příkladů. Skutečností je, že tomuto objevu ještě akademická obec – až na dvě výjimky – nevěnovala pozornost. Můžeme si položit otázku, Proč tomu tak je? Jednu z odpovědí možná můžeme najít v publikaci Síla jednoduchosti, jejímž autorem je světoznámý filozof Edward De Bono.

Autor děkuje ing. B. Holečkovi za poskytnutí přílohy o finančním majetku a o odložené dani.

V publikaci jsou z důvodu větší přehlednosti v příkladech uváděny syntetické účty třímístné, nikoliv jen závazné skupiny účtů.

O významu a důležitosti účetnictví svědčí i to, že každý z nás je veden v nějakém účetnictví od početí až do skonání, a to vždy v několika zároveň (zdravotní pojišťovna, sociální správa, zaměstnavatel, OSVČ, finanční úřad, pracovní úřad, hospic, pohřební služba). Aniž si to uvědomujeme. A platí, že vše na světě lze zaúčtovat.

Své připomínky, náměty či vlastní zkušenosti můžete posílat na adresu autora, e-mail: dusek.jiri@tiscali.cz

autor

Základní zákonné normy

Základní literatura každé účetní (v platném znění pro aktuální i následující rok):

- Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb. (ZoÚ)
- Vyhláška č. 500/2002 Sb. (novela vyhlášky č. 441/2017 Sb.)
- České účetní standardy č. 001 až 023, 108, 110, 111 (ČÚS)

(Vydávají se za účelem docílení souladu při používání účetních metod účetními jednotkami a pro zajištění vyšší míry srovnatelnosti účetních závěrek. Vybrané účetní jednotky postupují podle standardů povinně.)

Vnitrosměrnice účetní jednotky

Ostatní:

- Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb. (NOZ)
- Zákon o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb. (ZOK)
- Zákon o daních z příjmů č. 586/1992 Sb. (ZDP)
- Zákon o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů č. 593/1992 Sb. (ZoR)
- Zákon o DPH č. 235/2004 Sb. (DPH)
- Daňový řád č. 280/2009 Sb. (DŘ)
- Rejstříkový zákon č. 304/2013 Sb. (RZ)
- Zákon o auditorech č. 93/2009 Sb. (ZoA)
- Mezinárodní auditorské standardy (ISA)
- Pokyny MF (např. D-22)
- Národní účetní rada (www.nur.cz) – interpretace I-1 až I-48 (do roku 2023) – Příloha č. 13
- Informace MF ČR (www.mfcr.cz) – Česká daňová správa – v oddíle Daně a cla – Účetnictví
- Zápisy z jednání Koordinačního výboru s Komorou daňových poradců ČR s MF ČR (www.mfcr.cz)

Kategorie účetních jednotek (§ 1b)

- Zařazení do kategorie je určeno překročením alespoň 2 ze tří hodnot
 - Toto ještě samo o sobě nic neznamena!
 - Až dvě předešlá období (od 2016) určí kategorii účetní jednotky – viz další přehled

Kategorie	MIKRO	MALÁ	STŘEDNÍ	VELKÁ
Aktiva (netto)	≤ 9 mil.	≤ 100 mil.	≤ 500 mil.	> 500 mil.
Čistý obrat (suma třída 6.)	≤ 18 mil.	≤ 200 mil.	≤ 1 000 mil.	> 1 000 mil.
Průměrný počet zaměstnanců (dle ČSÚ)	≤ 10	≤ 50	≤ 250	> 250
VELKOU jsou vždy (§ 1b/5):				
a) subjekt veřejného zájmu § 1a (emitenti investičních cenných papírů, banky, pojišťovny,.....)				
b) vybraná účetní jednotka § 1/3 (obce, příspěvkové organizace,....)				
				Vždy

Roční úhrn čistého obratu (§ 1d/2): výše výnosů z prodeje výrobků a služeb a z poskytování služeb za účetní období. Ročním úhrnem čistého obratu se pro účely účetnictví rozumí čistý obrat vydělený počtem započatých měsíců, po které trvalo účetní období, a vynásobený 12.

Kategorie nové začínající účetní jednotky (§ 1e/1): podle takové kategorie, kde lze důvodně předpokládat, že splní tyto podmínky k rozvahovému dni prvního účetního období.

Změna kategorie účetní jednotky (§ 1e/2)

- Až dvě předešlá období určí případnou změnu kategorie účetní jednotky
Důvod: Aby roční „výkyvy“ v hodnotách neměly vliv na kategorizaci účetní jednotky.
- Při změně kategorie mikro účetní jednotky nutné řešit ocenění reálnou hodnotou (§ 61c).

Kategorie	2015	2016	2017	2018
Kategorie k 31. 12. 2015	Kat. 2015	Je jako výchozí kat. pro rok 2016 a 2017 (Přechodné ustanovení Čl.II/4.) Sdělení MF z 25. 11. 2015 k auditu: aktiva netto a obrát bez 61x a 62x.		
Kategorie k 1. 1.	X	Kat. 2015	Kat. 2015	???
Kategorie roku k 31. 12.		Kat. 2016	Kat. 2017	Kat. 2018
Kategorie pro účetnictví k 1. 1. 2018 (???) Ve dvou po sobě následujících obdobích <u>překročí</u> nebo <u>přestane překračovat</u> 2 hodnoty		0–1 hodnota	0–1 hodnota	Kat. 2015
		0–1 hodnota	2–3 hodnoty	Kat. 2015
		2–3 hodnoty	0–1 hodnota	Kat. 2015
		2–3 hodnoty	2–3 hodnoty (jiné kateg.)	Kat. 2015 či dle 16 či 17 ?
		2–3 hodnoty	2–3 hodnoty	dle 16–17

Jednoduché účetnictví

- JÚ mohou vést účetní jednotky:
 - tuzemské i zahraniční právnické osoby (§ 2/a,b) které jsou současně (§ 1f/d):
 1. Spolkem a pobočným spolkem
 2. Odborovou organizací,...
 3. Organizací zaměstnavatelů,...
 4. Církví a náboženskou společností,....
 5. Honebním společenstvem
 - nesmí být plátcem DPH
 - celkové příjmy za poslední účetní období $\leq 3\,000\,000$ Kč
 - hodnota majetku je $\leq 3\,000\,000$ Kč
- Vědou se tyto účetní knihy (§ 13b):
 - a) Peněžní deník (příjmy a výdaje skutečně přijaté či zaplacené v účetním období)
 - b) Kniha pohledávek a kniha závazků
 - c) Pomocné knihy o ostatních složkách majetku
- Sestavují nejpozději do 6 měsíců po skončení účetního období:
 - a) Přehled o majetku a závazcích
 - b) Přehled o příjmech a výdajích
- Prováděcí předpis k JÚ vyhláška č. 325/2015 Sb.

VÚJ (§ 1/3 ZoÚ)

- VÚJ = vybrané účetní jednotky (účinnost od 1. 1. 2010):
 - organizační složky státu
 - státní fondy podle rozpočtových pravidel
 - územní samosprávné celky
 - dobrovolné svazky obcí
 - regionální rady regionů soudržnosti
 - příspěvkové organizace
 - zdravotní pojišťovny
- Pro VÚJ platí některé odlišnosti oproti ostatním účetním jednotkám:
 - zajišťují účetní záznamy pro potřeby státu – co, jak, kdy a kam posílat (§ 1/3, § 4/8/m, o)
 - mají závazný vzor částí účetní závěrky dle zvláštní vyhlášky (§ 4/8/q)
 - v příloze uvádějí povinně stav podrozvahových účtů (§ 7/5)
 - určena účetní významnost informace u majetku nehmotného 60 000 Kč a u hmotného 40 000 Kč (§ 19/7)
 - souhrnné obraty MD a DAL účtů v hlavní knize denně (§ 13/2/b)
 - reálnou hodnotou oceňují majetek určený k prodeji s výjimkou zásob (§ 27/1/h)
 - inventarizují dle zvláštní vyhlášky o inventarizaci č. 270/2010 Sb. (§ 29/4)
 - vždy povinně dodržují účetní standardy (§ 36/1)
 - pokud závěrku schvaluje jiná účetní jednotka (např. zřizovatel), je VUJ povinna zajistit součinnost (§ 6/6)

Poznámka: • Mějte na paměti, že výše uvedené povinnosti se týkají VÚJ, nikoliv podnikatelů. Proto až někde uvidíte např. novou povinnou vyhlášku pro inventarizaci, tak se vždy zajímejte, koho se týká.

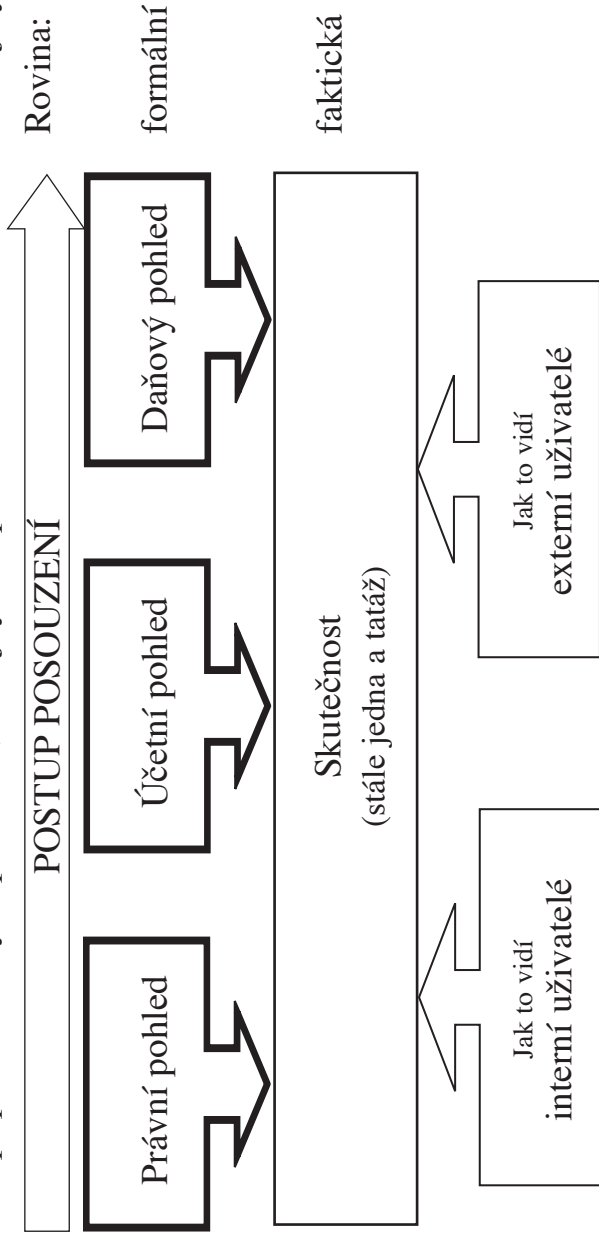
• Toto nejsou vybrané účetní jednotky finančním úřadem ke kontrole.

Subjekty veřejného zájmu (§ 1a ZoÚ)

- Jsou to tyto účetní jednotky:
 - a) Účetní jednotky uvedené v § 19a/1:
 - je obchodní společnost
 - a je emitentem investičních cenných papírů přijatých k obchodování na evropském regulovaném trhu
 - b) banky
 - c) pojišťovny
 - d) penzijní společnosti
 - e) zdravotní pojišťovny
- Za velkou účetní jednotku se vždy považuje subjekt veřejného zájmu (§ 1b/5/a)
- Povinnost mít závěrku ověřenou auditorem (§ 20/1/a)
- Malá skupina účetních jednotek má povinnost sestavit konsolidovanou účetní závěrku, kdy je některá účetní jednotka ve skupině subjektem veřejného zájmu (§ 22a/1).
- Povinnost zprávy o platbách (§ 32a/1)
- Tyto účetní jednotky mají v určitém případě povinnost uvádět nefinanční informace (§ 32f).

Posouzení účetního případu

Posouzení účetního případu z různých pohledů (ve stejný čas, protože každá informace má svůj vývoj)

Vždy rozumně zvážit důležitost problému i podle toho

O JAK VYSOKOU ČÁSTKU SE JEDNÁ,

tj. zda-li např. kvůli nejasným 100 Kč zaměstnat právníka, auditora či daňového poradce. Cena času je mnohdy vyšší než by byl případný daňový doměrek.

Skutečnost má přednost

- Daňový řád (§ 8):
 - (1) *Správce daně při dokazování hodnotí důkazy podle své úvahy. Správce daně posuzuje každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom přihlíží ke všemu, co při správě daní vyšlo najevo.*
 - (2) *Správce daně dbá na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly.*
 - (3) *Správce daně vychází ze skutečného obsahu právního úkonu nebo jiné skutečnosti rozhodné pro správu daní.*
- Nález ústavního soudu (ÚS 666/02) z 15. 12. 2003:
 - „... Veřejná moc nemůže využívat nejasnost právní úpravy, kterou sama vyvolala.“
 - „... Za situace, kdy právo umožňuje dvojitý výklad, jsou orgány veřejné moci při ukládání a vymáhání daní povinny v případě pochybností postupovat mírněji.“